

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipue desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. III. Conditiones ad Matrimonium celebrandum, & sacramentum hoc
dignè suscipiendum necessariæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

mentum suum, & dabant proximo suo; hoc erat testimonium cessionis in Israhel. Dixit erga propinquum suo Booz: Tolle calceamentum tuum. Quod statim soluit de pede suo. At ille maioribus natu, & universo populo, testes vos, inquit, estis hodie, quod possederim omnia que fuerant Elimelech & Chelion, & Mahalon, tradenie Noëmi: & Ruth Moabitidem, uxorem Mahalon, in coniugium sumpserim, ut suscitem nomen defunctum hereditate sua, ne vocabulum eius de familia sua, ac fratrisbus & populo deleatur. Vos, inquam, huius rei testes estis: respondat omnis populus, qui erat in porta, & maiores natu; nos testes sumus: faciat Dominus hanc muleirem, qua ingrediatur domum suam, sicut Rachel & Liam, quae adficanerunt domum Israhel: ut si exemplum virtutis in Ephrata, & habeat celebre nomen in Bethleem: sicutque domus tua, sicut domus Phares, quem Thamar peperit Iude de feminine, quod tibi dederu Dominus ex hac puella. Tulit itaque Booz Ruth & accepit uxorem, ingressusque est ad eam, & dedit illi Dominus ut conciperet, & pareret filium. Dixeruntque mulieres ad Noëmi. Benedictus Dominus, qui non est passus, ut desiceret successor familiæ tuae, & vocaretur nomen eius in Israhel: Et habeas qui consoletur animam tuam, & enutriat senectutem de nuru enim tua natus est, quem te diligit: & multò tibi melior est, quam si septem haberet filios: susceptumq; Noëmi puerum posuit in sinu suo, & nutricis & gerule fungebatur officio. Vicine autem mulieres congratulantes ei, & dicentes: natus est filius Noëmi, vocauerunt nomen eius Obed: hic est pater Isai, Patris David. He sunt generationes Phares: Phares genuit Esron: Esron genuit Aram: Aram genuit Aminadab: Aminadab genuit Nahasson: Nahasson genuit Salmon: Salmon genuit Booz: Booz genuit Obed: Obed genuit Isai: Isai genuit David.

Hac est historia matrimonij Ruth, admirandis documentis ad nostrum institutum plena, ut in proximo capite explicabitur.

CAPUT III.

CONDITIONES AD MATRIMONIUM CELEBRANDUM, & SACRAMENTUM HOC DIGNE SUSCIPIENDUM, NECESSARIE.

CONDITIONES, quibus ita matrimonium celebretur, ut Deo D.N. placeat, mirificè sunt in prædicta Ruth historia depictæ. Quod si cursum nostrū paulò remotius inchoemus, inueniemus, diuinæ prouidētiae consiliū fuisse, quod Ruth bis nupserit: prium in regione sua Moabitide, filio Elimelech & Noëmi: qui etiā per decem annos manserit in

statu-

matrimonio, inuenis tamen, & in flore, ut dicitur, aetatis, nulloq; filio relieto, mortuus, Ruth viduam & solam reliquit: & hinc principum sumptis secundum matrimonium cum Booz homine præditore, nobili, primique mariti consanguineo: qui etiam si senex esset, cum eum accepit: multis tamen annis superuxit, & filiu ex eo habuit. Quod si varios hos euentus aspiramus, quos dittina prouidentia iustissimè & sapientissimè decreuit: hieet dicere: *primum matrimonium infelix fuisse*, eò quod offensio aliqua Dei fuerit in eo contrahendo: nam videtur prior ille vir contemptissime legem prohibentem Hebreos ducere Moabitidas & idololatras: *Secundum vero fuisse felix*: quia in eo contrahendo lex fuit obseruata, quæ iubebat virum accipere viduam cognati sui proximi, si is absque filiis obijsset. Ut ex hoc omnibus intelligent, primam infelicitum in matrimonii euentuum radicem solere esse *transgressionem legum Dei eiusque Ecclesie*: præcipue circa gradus illos prohibitos, qui matrimonium reddunt illicitum, ac proinde efficiunt contractum non valere: quia diuina iustitia puni tales contrahentes aut per ipsius matrimonij dissolutionem, aut per mortem alterius coniugum, aut sterilitatem, aut si filios genuerint etiam per eorum mortem, aut per alias similes aduersitates. Et in hoc sensu licet accipere, quod Sanctus Gregorius dixit: *experimento didicimus, ex tali contiguo sobolem non posse succrescere*: quia scilicet non fruuntur vita, ut pote malè geniti: contra vero radix bonorum in matrimonio euentuum, est *legum custodia*, quas Deus seruandas constituit, ut sic ipse legislator benedictionem suam coniugibus impertiat, deinceps illis & vitam longam, & prolium abundantiam.

Matrimoniū sit legitimum.

Gradus prohibiti.

35. q. 3. cap.
Quodam
Lex.

Legum custodia felix.

Prudentia
Dei è malis
bona elicet.

Deus nihilominus permisit, filium Noëmi accipere Ruth coniugem: ut illa occasionem acciperet conuersionis ad veram religionem, & comitatur fœcum suum Noëmi in Bethlehem: ibique secundum nuberet ipsi Booz: nam nisi primum matrimonium præcessisset, cessasset causa & occasio seconde inveniendi: ut agnoscamus diuinam prouidentiam permittere sàpè aliquos errores & peccata, ex quibus magna aliqua bona proueniant: & ex matrimonio minus recto occasionem accipit alterius valde gloriose, & ex euentu aliquo aduerso alium eruit prosperum & felicem: & hac ratione nos consolatur, addit que animum, ne ob nostros errores abijciamur: aut desperemus, si eorum nos pœnitentia: quia ipse & nouerit & poterit eos in bonum conuertere.

Hoc idem magis abhuc elucet in consilio ac direktione, qua vfa est Noëmi, ad hoc matrimonium perficiendum: cuius *consilium*, quamvis primo aspectu videatur fuisse temerarium ac pericolosum: quia misit iuuenem mulierem, ut maneret per noctem in Area apud Booz: quæ quidem occasio erat & periculum amittendæ castitatis, matrimonio non secuto. Sed

*Consilium
in speciem
temerariū.
q. 13. in c. 3.*

*Securum
quia à
Deo inspira-
tum.*

*Miranda
non inni-
tanda.*

*Iustis, non
temerarijs
connuet
Deus.
b Eccl. 3, 27*

*Parentum
est cura ma-
trimoniij.*

credibile potius est, Deum D.N. consilium illud suggestisse, cui optimè nota erat excellens modestia, & castitas, & grauitas venerandi senis Booz; & illum fideliter in hac occasione se habiturum; quæ etiam omnia ipsa Noëmi nouerat, quare ex Dei inspiratione, cuius diuinæ prouidentiæ plurimum confidebat, suas Ruth, ut faceret, quod fecit. Ac propterea (ut perpendit Abulensis) solùm ei dixit: *prozœste & iacobis ante pedes eum, ipse autem dicet tibi quid facere debeas.* Atque si illi dixisset: potes bene fidere, ipsum nihil malum iussutum. Quia fiducia concepta, securè Ruth executa est locrus suæ consilium: mouente etiam Deo ipsam, ad illud amplectendum, ob exitum felicem quem intendebat. Nec res est noua, quod Deus Patribus antiqui Testamenti aliqua inspirauerit; qua in specie, & primo aspectu peccata & errores videbantur: & reuera talia fuissent, nisi ad fines adeò sanctos dirigerentur: adeoque pura intentione & vehementi impulso, qui non permettebat, eos tunc aliud cogitare, aut attendere, quam ut exequerentur, quod Deus illis inspirabat: ut appareret in facto a *Judith*, quæ magno studio se exornauit, & ad Holofernis conspectum peruenit, cum periculo admittendi aliquid contra honestatem: nisi Deus, qui, ut ea faceret, inspirauit, eam à tali periculo liberaret. Sed quoniam huiusmodi exempla in scriptura sacra narrantur, ut diuinam sapientiam & omnipotentiam *suspiciamus*, non verò, ut ea imitemur: hinc est, quod nullo modo liceat, propter huiusmodi exempla, media aliqua adhibere, quæ sint ex se periculosa, ad agendum de ineundis matrimonijs. Nunquam enim sunt facienda mala, ad aliquæ bona ex ijs elicienda & prouidentia diuina, quæ solet *iustis* rectam habentibus intentionem, & in suis deliberationibus prudenter se gerentibus fauere, & ex eorum erroribus bona aliqua elicere, damnaque auertere, quæ ex eis oriuntur: nunquam hac ratione iuuat *temerarios*, qui sine villa causa, profuso libitu, & ut palato suo deseruant, in talia pericula se coniiciunt. Propterea enim sapiens dixit: *b qui amat periculum* (quia temere se in illud coniicit) *in illo peribit.* Nec iusta erit excusatio, quod parentes aut amici talia consilia suggerant: quia non oportet illis obedire, quando aperite constat, talia media esse periculosa.

Hoc documento tanti momenti iacto, accipiamus alia non minus utilia ex prudentia & solitudine Noëmi, quæ vera matris Ruth officio fungens, ei dixit: *filia mea queram tibi requiem, & prouidebo, ut benefic tibi.* Ad parentes enim bonos propriè spectat prouidentiam gerere de filiis suis, & statum eis procurare, in quo requiem habeant, & benefic illis ad vitam ducentam: quandiu enim statum non habent, nec plenum solatium habere possunt: sicut lapis qui non peruenit ad suum centrum: & ipsa suspensio, & cogitatio de suscipiendo statu, anxios illos ac sollicitos teneret.

pertinet

pertinet verò ad ipsos parentes ab illa anxietate illos liberare, quando status ille est matrimonij, de quo iam loquimur. Nec solum ob solarium filiorum, sed ob quietem etiam propriam, & vt tales curas deponant, expedit illos in statu collocare, quando tempus peruenit. id enim significauit Ecclesiasticus dicens: *c trade filiam tuam, & grande opus feceris, sed homini sensato da illam:* grande opus appellat hoc, quia se ipsum liberat Pater à cura & sollicitudine illius custodiendæ; & illam, à periculo, in quo versatur: estque ultima hæc Parentum ad filias obligatio, quam transferunt à se in viros, quibus illas trahunt. Et propterea monet Sapiens, *vt sensato det illam:* parum enim ad rem facit, quod ille sit diues aut nobilis, si est fatuus, aut malè moratus: quia tunc non curas deponunt parentes, sed augent ob timorem malorum eventuum.

c Ecd. 7.26.

Quare interrogatus Themistocles Philosophus cui libentius filiam suam dare vellet, diuitiae improbo, & insipienti: an pauperi, probo & sensato? respondit: malo habere hominem, qui pecunia indigeat, quæ pecuniam, quæ viro opus habeat. Sed felicior ac prudentior fuit Noëmi, quæ nurui suæ Ruth talem virum quæsivit, in quo simul concurrebant diuitiae cum virtutibus; & bona fortuna cum prudentia, & rara sanctitate, quæ in memorabili hoc facto patefecit.

§. I. Coniugem probata virtutis esse querendam.

PRIMVM. Ipse Booz, cùm esset vir grauis, & prouectæ iam ætatis, duetus vxorem, voluit eam esse probata virtutis, & quæ talis in tota ciuitate haberetur: ideoque illi dixit: *scit omnis populus qui habitat intra portas urbis meæ, mulierem esse virtutis,* cuius indicium etiam hoc est, quod nuberes, non quæsieris iuuenes pauperes aut diuites secundum ætatem tuam; sed propinquum prioris tui mariti, qui iuxta legem, eius qui sine filiis deceperit, nomen suscitaret. Ex quo apparet virumque sanctam intentionem annuit, dans illis filium masculum, qui familiam suam cum magna eius gloria, in futurum propagaret.

SED in eodem facto adhuc multò amplius manifestauit Booz ram castitatem, diuinæque legis amorem; cùm matrimonium clanicè & solenniter inire, sicut lex iubebat. Et quamvis occasio esset vehementer, cùm videret se habere prope mulierem iuuenem & comptam, petente ab ipso, vt in vxorem eam acciperet, ipse tamen valde strenue se se cohierit, vt puritatem suam conserueret. Et quamvis occasio illi occurrerit repente, cùm esset à somno excitatus, quo tempore pugna solet esse vehementior: nihil tamen passus est integrati suæ decadere:

Vide Ians.
in Ecd. 7.
Virtus que-
renda con-
iugis.

I.

Sancta in-
tentio.

2.
Non clan-
distinum.

sed

*Occasio poc-
cari super-
randa.*

*Clandestina
irrita.
Sess. 24. de
reform. ma-
trossm. cap. 1.*

*Iniuriam
proximi
caue.*

*Et Cupidi-
tatem.*

*4.
Fidelitas.*

Veritas.

*Religio iu-
risurandi.*

sed hosti & carni suæ strenue resistit, nec voluit diuinam legem conculcare, nec aliter matrimonium inire, quā lex ipsa constituerit in præsentia testium, & totius populi, qui mille bona illi sunt precati, dicentes: faciat Dominus hanc mulierem, quae ingreditur domum tuum, sicut Rachel, & Liam, quae adiicarunt domum Israël: ut sit exemplum virtutis in Ephrata, & habeat celebre nomen in Bethlehem, si que domus tua sicut domus Phares, de semine quod tibi dederit ex hac puella. Hę omnes benedictiones euenerunt illi: ut ex hoc intelligamus, etiam nunc esse dignum, cui Deus Ecclesiæ benedictiones concedat, qui matrimonium cum ea solennitate celebrat: quam ipsa describit: quæ semper detestata est clandestina matrimonia tanquam valde periculosa, & multis peccatis, ac perturbationibus exposita, donec tandem sacrum Tridentinum Concilium illa irritauit, ac statuit, si clam fierent, nullius esse valoris: ut sic ab ipsa radice tot malorum semen tem euelleret.

ETIAM eluxit sanctitas & iustitia Booz in eo, quod noluerit, ipsum matrimonium inire cum iniuria alterius, qui titulo maioris propinquitatis, plus iuris ad illud habebat, iuxta legem antiquam, & ita noluit promittere ipsi Ruth, se illam in coniugem decteturum, nisi sub conditione, quod alter monitus cederet iuri suo. nam iustorum est, nolle iniuriam alijs facere: nec eis velle, quod non vellent sibi fieri. Et qui cupit felicitate sibi euenire statum, quem desiderat: caueat in primis, ne illum adire contendat cum aliqua iniuria proximi: non enim dabit Deus felicem exitum in rebus proprijs ei, qui eas per media contra iustitiam, & cum alicuius damno querit. Et quamvis nouerat Booz, cum Ruth se accepturum in dotem agrum Elimelech: non propterea fuit cupiditate excæcatus, nec agere voluit ut illum haberet, nisi alter, qui potius quā ipse ius habebat, ei renunciaret. In quo etiam dedit exemplum cohibendi cupiditatem ei, qui de assumendo statu in bonum animæ suæ agit: nam electiones ab huiusmodi radice depravata ortæ solent cedere in animæ detrimentum.

In EODEM Booz factō apparet eius fidelitas ac veritas: dum promissionem, ipsi Ruth, licet in occulto & sine testibus factam, magna celeritate adimpluit: quia sufficit, Deum esse testem, qui omnibus, quæ dicuntur, & sunt in toto mundo, etiam in angulis, præfens adest: quod si promissio iuramento firmetur; est peculiaris ratio, cur sit implenda: ed quod aduocatus sit ipse Dominus in testem promissionis, & quasi eius fide iussor. Et quamvis in huiusmodi casibus attentiū sit considerandum, quid iuretur & promittatur: promissionem tamen factam necesse est exequi. Nam ad prouidentiam diuinam spectat, fouere, & promouere causam prudentum iuramentorum, eisque felices exitus dare: siquidem accipit illa, tanquam media ad electionem horum statuum.

AD

AD EANDEM fidelitatem pertinet, omnia *impedimenta* prudenter removere, quæ occurtere possunt, quo minus promissio impleatur. Ac propterea Booz dixit Ruth: *cave, ne quis nouerit, quod huc veneris: ut scilicet, & suum eaduentum;* & id, de quo conuenerant, apud se retineret: id enim plurimum referre solet ad fælicem negotiorum expeditionem: sicut, non seruato *secreto*, solet exitus esse minus fælix, & exurgere mille *impedimenta*, quæ bona consilia, & dispositiones disturbent. Et forte, si alter ille ipsius Booz propinquus, qui repente ad portam ciuitatis venerat, ubi actum & conclusum est de iure matrimonij, conscientia fuisset, quid inter Booz & Ruth fuisset actum, præcogitasset quid sibi esset respondendum, & aliud consilium inuenisset, ne agrum relinqueret, quem alias habere cupiebat.

SED ne silentio prætereamus prudentem Booz ipsius cautelam, qua monuit Ruth, ut suum ad aream, tali noctis tempore, accessum occultaret: cu-piebat enim ipse etiam *suspicionum*, & murmurationū occasiones remouere, honorati enim & prudentes homines non satis existimare debent, quod culpas coram DEO carent; sed etiam mali nominis occasions apud homines. Hoc est enim quod moneret Apostolus, ut d^r prouideamus semper bona, non vte caram habeamus de bono nomine: hoc enim, ait, magis permanebit, quam milie thesauri pretiosi *E*magno. Vt igitur *bonum nomen* conservaret Booz, voluit aduentum Ruth occultum teneri: præcipue cum ipse illum non procurasset. Et simul ipsi Ruth consulebat: ad cuius honestatis bonum nomen & opinionem, quam in ciuitate habebat, omnino spectabat, eundem aduentum occultari.

SED ipsa quoque Ruth suam prudentiam ostendit; quia ita tacuit & secretum apud se seruauit, quod Booz illi commendauerat ut, soli socrui suæ, quod gestum erat, aperuerit. non enim intelligebatur secretum, etiam apud Noëmi seruandum. ut hinc discant mulieres esse circumspectæ in huiusmodi pactis. Nam sicut prudentia est alijs illa non prodere; ita esset insignis imprudentia à Satana (ut superius est dictum) suggestæ, eadem parentibus & bonis consiliarijs occultare: quia exponunt se periculo, ut facile decipiantur. Satis verò constat, Booz non voluisse patrum illud occultari Noëmi, siquidem, cum dedit illi sex modios hordei, ab ipsa Noëmi consilium illud prædictisse: ac prouinde omnium eorum liberalitatem, & misericordiam, subueniendo indigentibus. Sed ipsis verbis insinuare voluit Booz, illam eleemosynam non tam à se fieri in gratiam ipsius Ruth, quam senioris Noëmi, ut hac ratione ipsius puritas

Tom. 2.

M a n

magis

5.
Secretum
seruandum.Bonis nomi-nis cura.
d Rom. 12.
17.

e Ecc. 4.1.15

6.
Mulieres
lanceant.Parentes
consulant.Liberalitas
sit prudens.

magis innotesceret: quia ad eam potius respexit, de qua minor poterat esse suspicio.

7.
Institutio.

DENIQVE voluit Booz, totum hoc negotium in publico *Institutio* tribunali, (quod olim esse solebat ad portas ciuitatis expediri conuocatis grauioribus, & senioribus iudicibus: quibus causam suam cum veritate & sinceritate proponeret: libenter securus quod illi ex iustitia decernarent: liberam etiam faciens competitori suo potestatem eligendi, quod magis vellet, si biique vtilius existimaret. Postquam autem ille suo iuri cessit, quoniam signum talis cessionis era secundum legem illam, ut *calceum* exueret, ei que daret, cui ius cedebat: statim hoc petijt Booz, vt sic constaret de iure, quod in ipsum transibat. In quibus omnibus elucet rectitude *iustitia*, qua agendum sit de rebus ad matrimonium spectantibus: non contentionibus & disputationibus importunis: sed rationibus verbisque modestis: locum dando rebus apertis & indubitatibus: & absque importuna aliqua extorsione, liberum alteri parti relinquendo, vt iure suo vti possit: nec Iudices eos eligendo, qui ipsius votis annuant: sed qui statuant, quod iustum est: quia quod hac ratione & via statuetur, vtilitatem & commodum adferet.

POSTQVAM verò de veritate & iustitia constitutum fuerit, expedit, id omnibus innotescere: cùm enim matrimonium sit status perpetuus: necesse est firmum ac stabile esse, quod illud comitatur, & ad eius onera portanda iuuat.

§. II. De aliis quibusdam matrimonii conditionibus.

Matrimo-
niū.
Contractus
& *Sacra-
mentum*.
1.
Intentio.
2.
Confessio.

QVÆCVNQVE hactenus dicta sunt, spectant ad matrimonium, quatenus est *contractus* quidam humanus, & dirigitur ad fines primæ sue institutionis; supereft, breuiter ostendere conditiones, dignè illud celebrandi, quatenus est *Sacramentum*: quæ ad nostrum institutum potissimum sunt *duæ*. *Prima* conditio est, vt recta adsit *intentio* proprij finis huius status & Sacramenti: sicut in primo capite est dictum. Et quòd hi fines excellentiores erunt, & absque mixtura finium terrenorum & sensualium, èo erit dispositio ex hac parte sublimior.

SECUNDA conditio est, vt bona adsit *conscientia*, à grauibus peccatis pura & munda. Effet enim graue sacrilegium contra debitam diuino huic Sacramento reuerentiam, illud cù conscientia peccati mortalis suscipere: quia per hoc ponitur obex *gratia*, quam conferret; & quod est ex parte talis suscipientis, Sacramentum effet signum inane: quia non efficeret, quod significat. Et quomodo dignè referet, ac significabit coniunctionem CHRISTI Domini nostri cum sponsa sua Ecclesia: qui coniunctionem amoris cum i-

plo

pro Christo non habet, sed eius potius est hostis: nec defunt Doctores qui afferant, duo hinc admitti peccata lethalia: alterum, eò quod sit minister Sacramenti; alterum, quod illud accipias: utrumque autem facit indignè, quemadmodum improbus sacerdos, cum celebrat, duplice nomine peccat: tum quod consecret, tum quod communicet: ipse enim Sacramentum conficit, & suscipit Sacramentum indignè: siquidem Apostolus dixit: a qui manducat indignè, iudicium sibi manducat, non diuidans corpus Domini ab ordinario & communione pane, ita qui hoc Sacramentum suscipit cum conscientia peccati mortalis, meritò iudicabitur ac damnabitur: quia nullum ponit discrimen inter hoc Sacramentum, & reliquos humanos contractus. Siquidem nulla alia præparatione illud suscipit, quam si rem non sacram susciperet, & more Gentilium. Debet igitur diligenter se prius examinare, & attendere: an eius anima sit aliqua lethali culpa defœdata: & si quid tale inueniat, prius per contritionem saltem illam ablurat, faciens quod in se erit, ut illam verè cōcipiat; aut (quod melius & securius est) per sacramentalem confessionem: ut sic in gratia & amicitia Dei accedat: ita ut per hoc Sacramentum gratia illi augeatur. Eoque gratiæ augmentum erit, maius, quod melior erit dispositio ob maiorem animæ, & intentionis, qua accedit, puritatem.

ETIAM est valde expediens, similem dispositionem adferre, cum acceditur ad benedictiones suscipiendas, quas Ecclesia ipsis contrahentibus in tali solennitate precatur: ne per lethalem aliquam culpam, obicem illis ponat. Quas benedictiones libenter Deus impertit bene præparatis, ac dispositis ad eas suscipiendas. Deinde bona hac dispositione efficiunt, ne huiusmodi ceremonia quas Ecclesia adhibet, inania sint, sed plena signa, quæ Deus copiosa sua misericordia replet, simulque præbet Spiritus sancti Arrhas, Annulum Fidei ac Fidelitatis; & velum puritatis ac honestatis; Torquem chartitatis, vñionis, qui contrahentium corda coniungat; ut sint duo in spiritu uno, ut proximo capite dicetur.

Vide Thom.
Sancb. 10.
.diff. 5. fœci
2. tom. 2.
disp. 16. / eti.
4.

21. Cor. 11.
29.

Benedictio.

Dispositio.
Arrha S.
Spiritus.